

Seventh Lecture

Dominant Capital and The New Wars**Inflation and redistribution**

- Barking up the wrong tree
- Inflation and structure vs. inflation as restructuring
- Redistribution: capitalists contra workers
- Redistribution: large vs. small firms
- Stagflation index
- Why stagflation – “return” and “risk”

Regimes of differential accumulation

- The pendulum of breadth and depth
- Neoliberalism as a breadth regime
- The debt load and the threat of deflation
- The “spark”: oil prices and the onset of inflation

The New Wars

- The realist world view
- The return of “imperialism”?
- The conventional creed: plenty of cheap oil for global growth
- OPEC and the oil companies: conflict or convergence?
- “Scarcity”? What scarcity?
- Long term reserves, short term inventories, and the price of oil
- From “free flow” to “limited flow”
- Relative prices and differential profits
- Middle East “danger zones” and “energy conflicts”
- Regimes of differential accumulation and the political economy of the Middle East
- The end of neoliberalism?

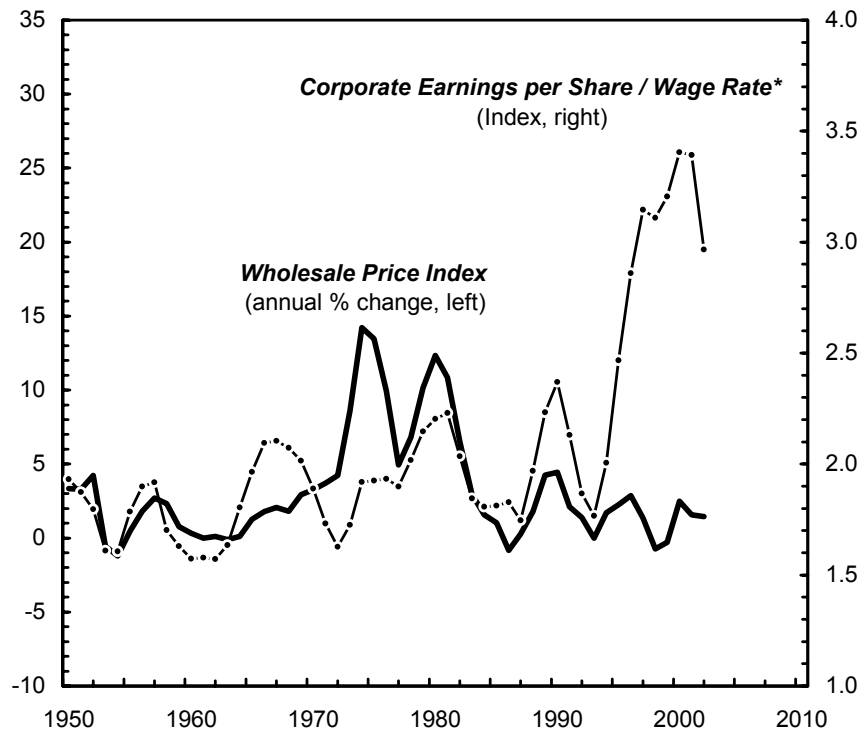

FIGURE 1 U.S. Inflation and Capital-Labour Redistribution

* Corporate earnings per share are for the *S&P 500* Index (ratio of price to price/earnings). The wage rate is the average hourly earning in the private sector.

NOTE: Series are smoothed as 3-year moving averages.

SOURCE: Global Financial Data (series codes: *_SPXD* for price; *SPPECOMW* for price/earnings); U.S. Department of Commerce and U.S. Bureau of Labor Statistics through Global Insight (series codes: *AHEEAP* for the wage rate; *WPINS* for the wholesale price index).

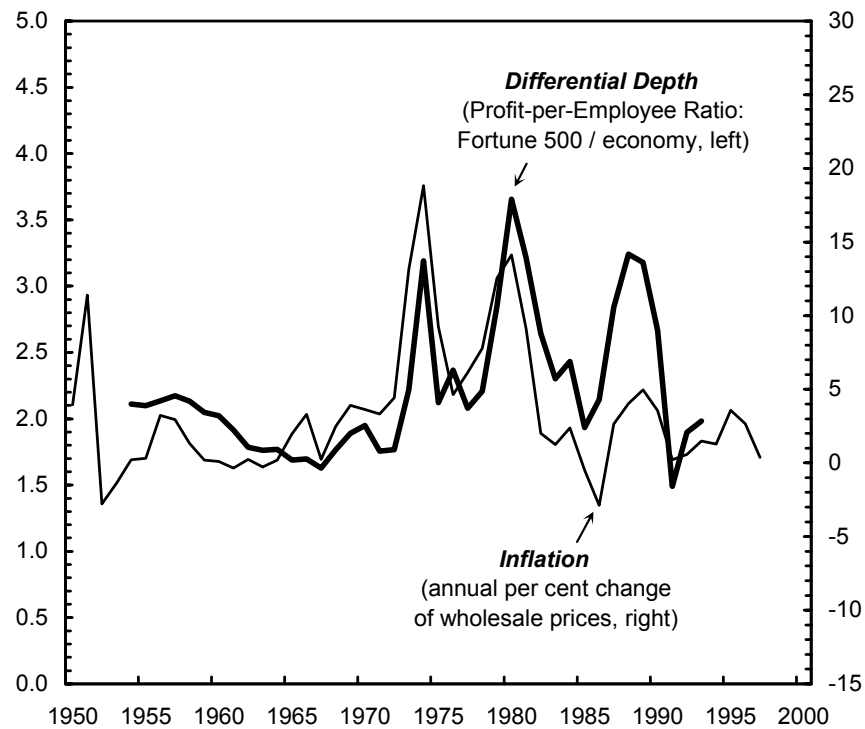

FIGURE 2 Differential Depth and Inflation in the U.S.A.

NOTE: The economy's profit per employee is computed by dividing corporate profit with inventory valuation adjustment and capital consumption allowance, less taxes, by the number of non-agricultural employees. Fortune's profit per employee is computed by dividing net profit by the number of employees.

SOURCE: *Fortune*; U.S. Department of Commerce.

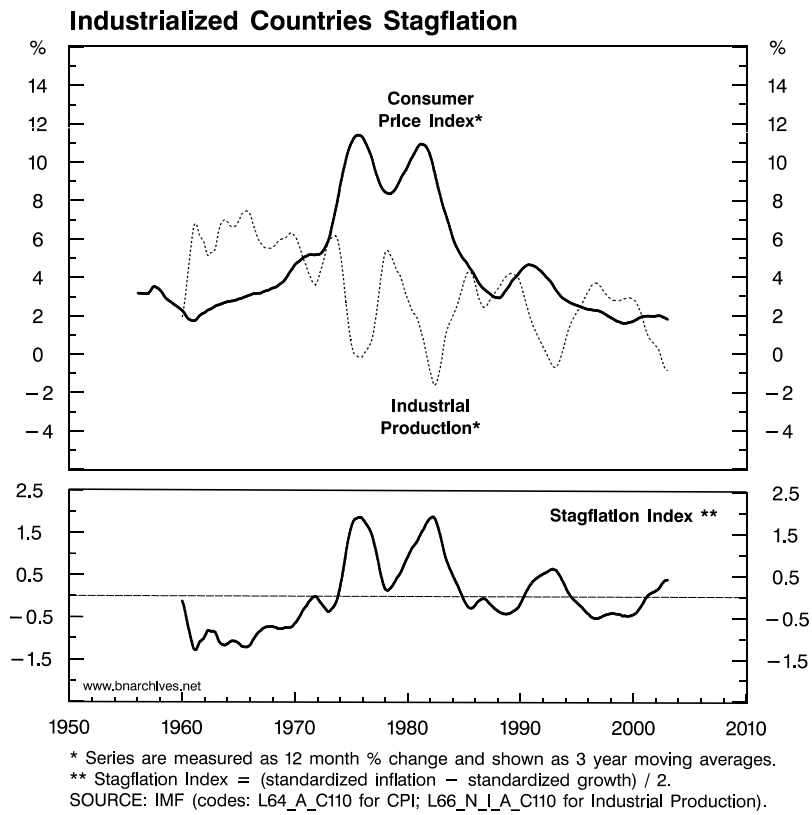

FIGURE 3 Stagflation Index.

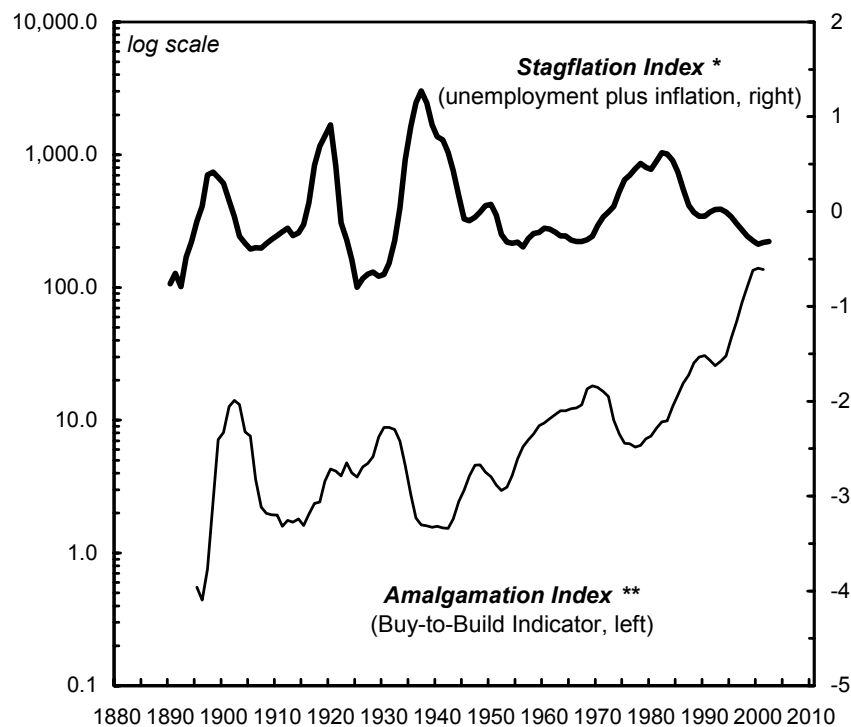

FIGURE 4 Amalgamation and Stagflation in the U.S.A.

* Computed as the average of: (1) the standardized deviations from average of the rate of unemployment, and (2) the standardized deviation from the average rate of inflation of the GDP implicit price deflator.

** Mergers and acquisitions as a percent of gross fixed capital formation.

NOTE: Series are shown as 5-year moving averages (the first four observations in each series cover data to that point only).

SOURCE: The Stagflation Index is computed based on data from the U.S. Department of Commerce through Global Insight (series codes: RUC for the rate of unemployment and GDP/GDP96 for the GDP implicit price deflator). For the Amalgamation Index see Data Appendix.

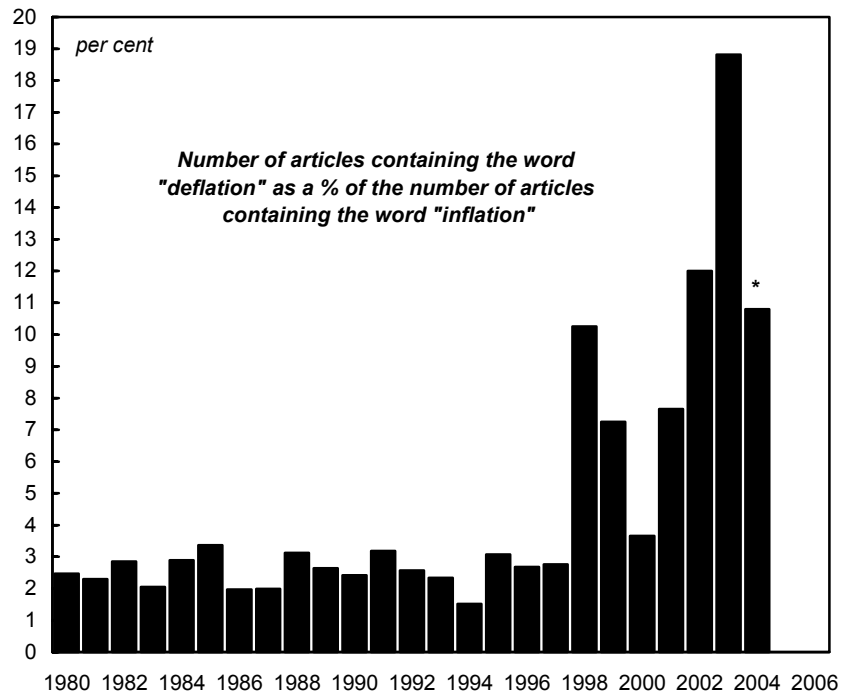

FIGURE 5 The Threat of Deflation

* January-April.

SOURCE: *Business Source Premier*.

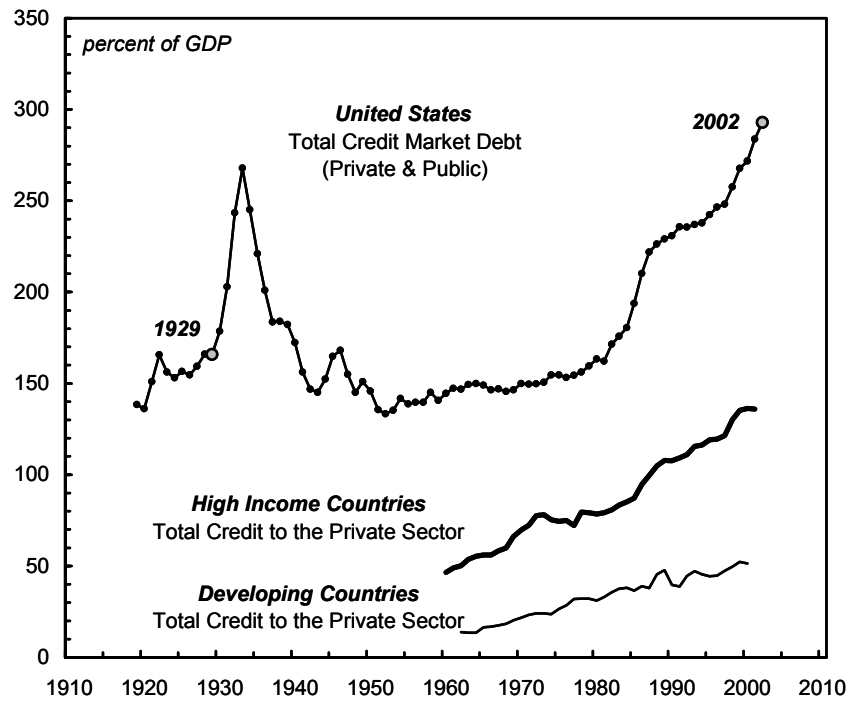

FIGURE 6 The Debt Load

SOURCE: *Bank Credit Analyst Research Group; World Development Indicators.*

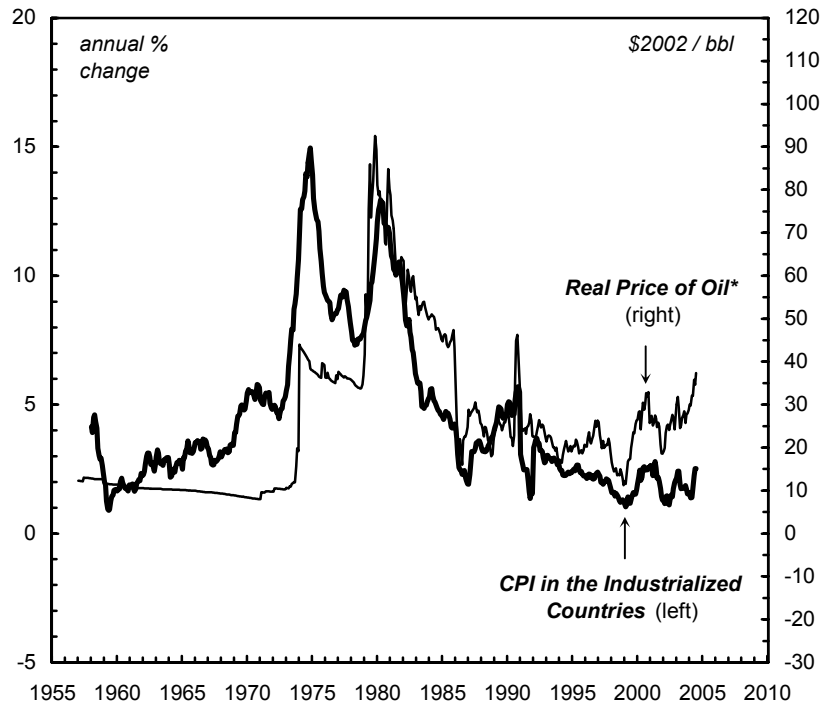

FIGURE 7 Inflation and the Price of Oil

* \$ price of crude oil deflated by the U.S. CPI.

SOURCE: *International Financial Statistics* through WEF (series codes: L64@C110 for CPI in the industrialized countries; L76AA&Z@C001 for the price of crude oil; L64@C111 for the U.S. CPI).

אימפריאליזם

"...האימפריאליזם שימש תמיד נטל על כתפי האדם הלבן. אולם למרות השם הרע שיצא לו בעבר, הוא אינו חדל להיות חיוני..."

מייקל איגאנטיף, פרופסור למדיניות של זכויות אדם בבית-הספר לממשל על שם קנדי באוניברסיטת הארוורד

"... המטרה שלנו אינה לצאת למלחמה כך סתם, אלא להחזיק בעמדות האימפריאליזם שלנו ולהמשיך ולשמור על הסדר האימפריאלי..."

סטיבן רוזן, ראש מכון אולין ללימודים אסטרטגיים באוניברסיטת הארוורד

המטרה העיקרית בשמירה על שלמות האימפריה היא "... למנוע מזימות מצד הווסאלים; לדאוג להמשך תלותם ולעצור את הברברים מלהתאחד..."

זבנג'ו בז'ינסקי, ראש המועצה-לביטחון-לאומי בתקופת הנשיא קרט

"... כדי שהגלובליזציה תמשיך להתפשט, אסור לאמריקה להירתע מלפעול כמעצמת-על כל יכולה... היד הנעלמה של השוק לא תפעל ללא האגרוף הסמוי... ואת האגרוף הסמוי אשר שומר את העולם בטוח עבור הטכנולוגיות של עמק הסיליקון מכנים: צבא-ארה"ב, חיל-האוויר, הצי והמרינס שלה..."

תומס פרידמן, ניו-יורק טיימס

"...אין זה אומר שארה"ב, בנושאת העוצמה העליונה של ההון הגלובלי, תפתח במלחמה ללא סיבה, רק למען הפגנת הכוח... אבל מכל מקום, המטרה העיקרית היא להפגין את ההגמוניה של ארה"ב... כי "...אימפריה חסרת גבולות, ללא טריטוריה, דורשת מלחמה ללא קץ. אימפריה בלתי-נראית דורשת מלחמה בלתי-נגמרת, דוקטרינה חדשה כדי להצדיקה..."

אלן מיקסינס-ווד

הפלישה לעירק

"... האינטרס הראשי בפלישה האמריקנית לעירק הוא, ללא ספק, להציל את העולם מהנשק הממשי או הפוטנציאלי להשמדה המונית שנמצא בידי סדאם חוסיין. שיקול אחר לפלישה, לכאורה משני, זכה לפחות תשומת-לב מאשר היה ראוי: אלה הן התוצאות שינבעו מפתחתה של הארץ בעלת מאגרי הנפט האדירים... נראה שהפלת חוסיין תשיג שתי מטרות במכה אחת: דיקטטור מסוכן יסולק ועמו ילך הקרטל אשר במרוצת שנים רבות דאג להקפיץ מחירים, להנדס אמברגו ושאר תחבולות מתוחכמות בצרכנים..."

האקונומיסט, 14/9/2002

"... הסיבה העיקרית לפלישה היא הנפט. היא נובעת מהשאיפה של ארה"ב לשלוט במרבצי הנפט העירקי, ומכאן גם בעקיפין בשליטה במקורות נפט אחרים במזרח-התיכון. הסיבה השניה היא השאיפה של ארה"ב להרחיב את מרחב השליטה שלה בעולם. והסיבה השלישית היא השאיפה של פוליטיקאים אמריקנים מובילים בממשל בוש, בשיתוף עם ממשל שרון בישראל, להפוך את כיבוש עירק לשלב הראשון ב'מהפך האסטרטגי' שאמור להתחולל במזרח-התיכון..."

ביל קריסטיסון, לשעבר אנליסט-פוליטי בכיר ב'סי.איי.איי', 8/2/2003

"... הנפט משמש בחישובים של וושינגטון על עירק יותר כמקור אסטרטגי מאשר מקור כלכלי: המלחמה בסדאם הינה על הבטחת ההגמוניה האמריקנית יותר מאשר על העלאת הרווחים של 'אקסון'... חלק מהתוכנית הגדולה של החבורה הסובבת את בוש, שמתכוונת להפוך את 'שחרור' עירק כבסיס להפצת הדמוקרטיה והקפיטליזם במזרח-התיכון, הוא רצונם שבגדד תפתח עתודות נפט חדשות, אשר יגבירו בדחיפות את כושר התפוקה ויצילו את השוק העולמי בנפט עירקי. הם יודעים שזה יוביל להתמוטטות מחירי הנפט, עד לרמה של 15 דולר לחבית ואף פחות. הם מקווים שנפילת מחירי הנפט תעורר את הצמיחה הכלכלית בארה"ב ובמערב, תפרק לבסוף את 'אופ"ק' ותהרוס את המדינות המרושעות כמו אירן, סוריה ולוב..."

יחיה סדובסקי, 'לה-מונד-דיפלומטיק', 4/2003

"... היו רק שתי סיבות משמעותיות לפלישה לעירק: הסיבה הראשונה, שליטה בנפט והשנייה, שמירה על מעמדו של הדולר כמטבע הקשה של העולם... בפלישתו לעירק, בוש השתלט על שדות הנפט העירקיים, והצליח לשכנע את האו"ם להסיר את המגבלות, אשר הוטלו על הפקת הנפט לאחר הפלישה של עירק לכווית. תפוקת הנפט עשויה להגיע לרמה של שלושה מיליון חביות ליום – בערך כפולה מזאת של שנת 2002. התוספת הזאת של נפט אמורה למוטט את המחירים שמוכתבים על ידי אופ"ק. ואם הפקת הנפט העירקי תמשיך לעלות ותגיע לרמה של ששה מיליון חביות ליום – בוש אף יוכל לתקוף את קרטל הנפט של אופ"ק..."

ג'ון צ'אפמן, לשעבר יועץ לאנרגיה בממשל הבריטי, 28/7/2004

ההגיון המוסכם

- העולם המערבי זקוק לצמיחה כלכלית.
- צמיחה כלכלית נזקקת לשפע של נפט ולמחירים זולים של נפט.
- במזרח-התיכון יש שפע של נפט זול.
- הבעיה העיקרית היא 'אופ"ק', שמצמצם את התפוקה ומתמרן את המחיר.
- אחת החברות המרכזיות ב'אופ"ק' היא עירק, ובה מצויות כעשירית מרזרבות הנפט בעולם.
- עירק, לפי ג'ורג' בוש, הפכה למפגע טרוריסטי המאיים על שלום העולם ועל הצמיחה הכלכלית.
- מטרת הפלישה היא, אפוא, להדיח את סאדם חוסיין ולהקים משטר אחר, פרו-אמריקני.
- המשטר החדש ינהל מדיניות נפט חדשה, מנוגדת לזאת של 'אופ"ק', שתדאג להגדלת התפוקה ולהורדת מחירי הנפט.
- סוף-סוף יהיה לנו סדר נפט עולמי חדש, בלי טרור ובלי איומי אמברגו.

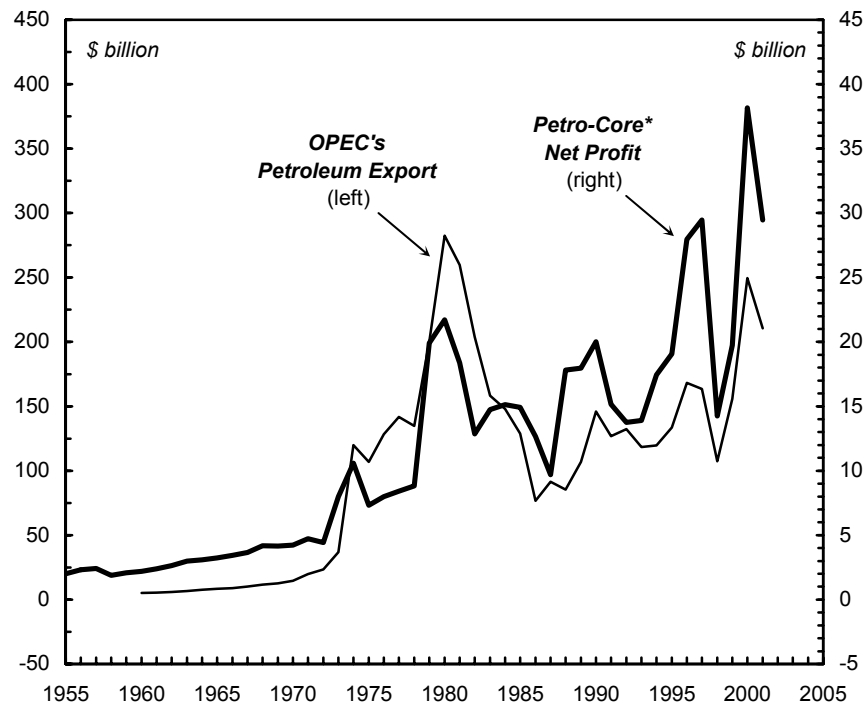

FIGURE 8 OPEC and the Oil Companies

* British Petroleum (BP-Amoco since 1998), Chevron (till 2000), Exxon (ExxonMobil since 1999), Mobil (till 1998), Royal-Dutch/Shell and Texaco (till 2000). Company changes are due to merger.

SOURCE: *OPEC Annual Statistical Bulletin*; *Fortune*.

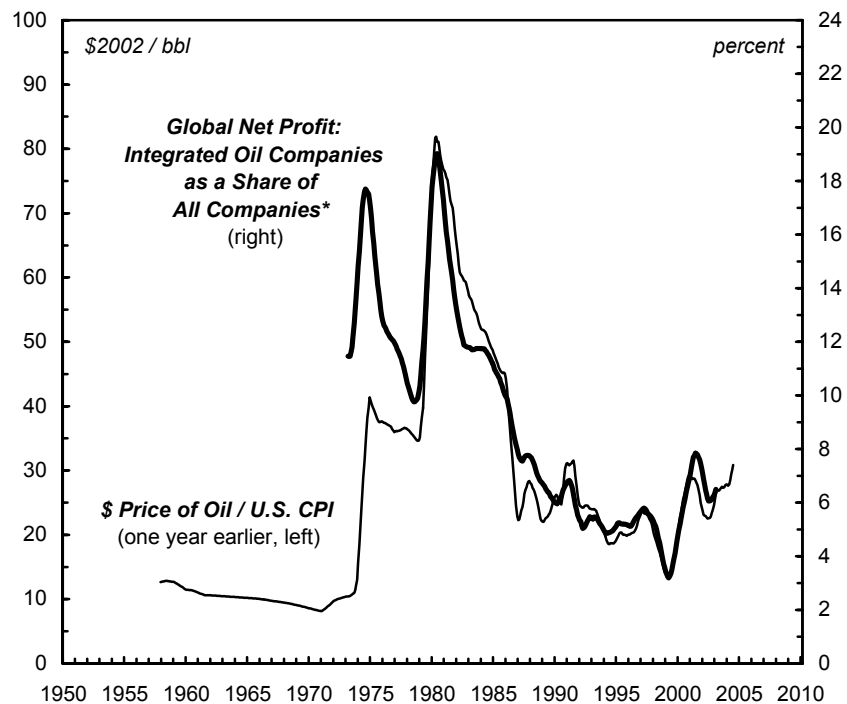

FIGURE 9 The Price of Oil and the Global Distribution of Profit

NOTE: Net profit is computed by dividing market value by the price/earning ratio. Data are restated to reflect changes in the series constituent companies. Series are smoothed as 12-month moving averages.

SOURCE: *Datastream* (series codes: OILNWD for the integrated oil companies; TOTMKWD for world total); *WEFA* (series codes L76AA&Z@C001 for the price of crude oil; L64@C111 for the U.S. CPI).

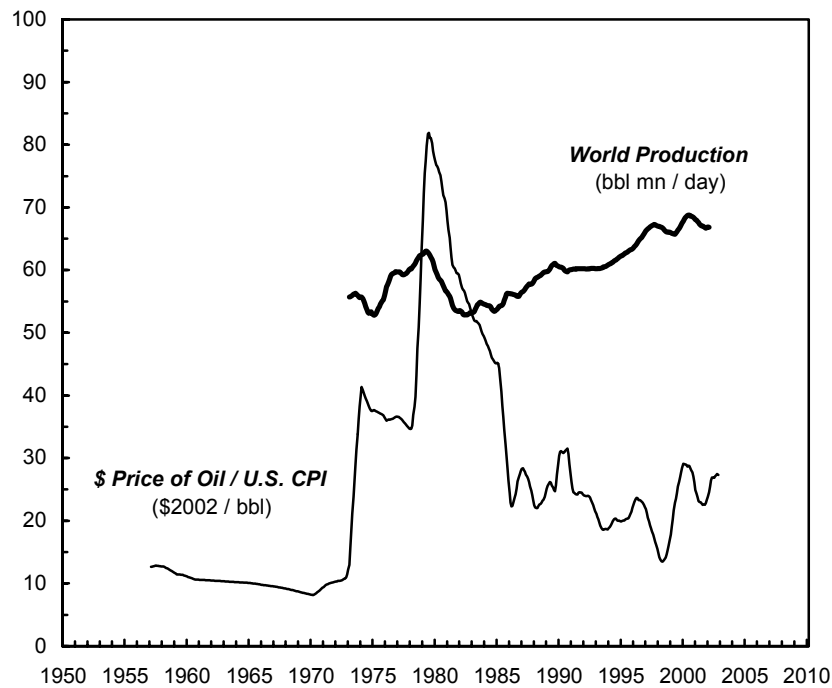

FIGURE 10 Oil: World Production and Price

NOTE: Series are smoothed as 12-month moving averages.

SOURCE: British Petroleum (Annual); IMF and U.S. Department of Commerce through McGraw-Hill (Online).

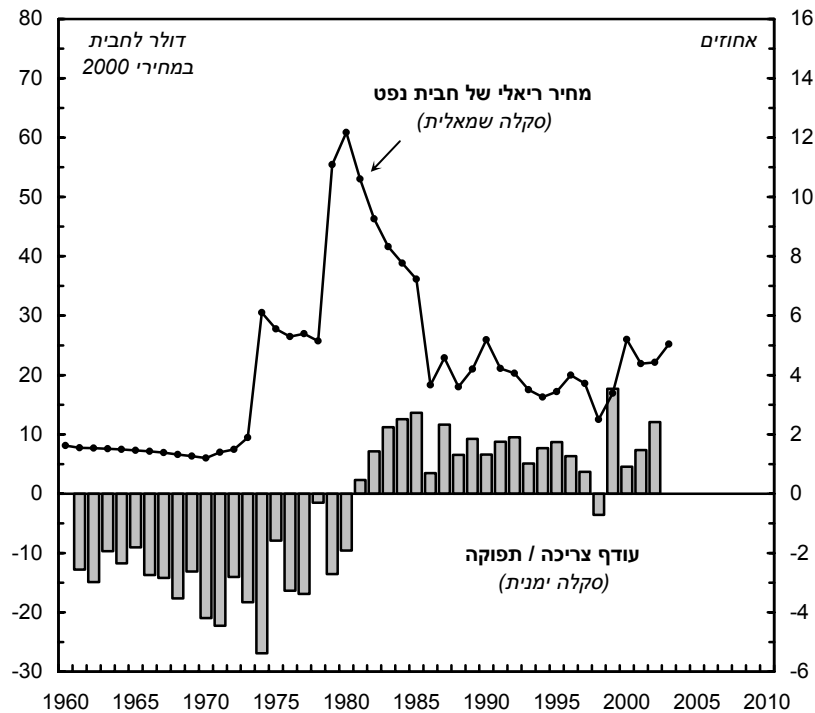

FIGURE 11 “Scarcity” and the Real Price of Oil

NOTE: The real price is the spot \$ price divided by the U.S. Implicit GDP Deflator. Excess consumption / production is equal to world consumption less production as a per cent of their average. According to British Petroleum, this excess is accounted for by “stock changes, consumption of non-petroleum additives and substitute fuels, and disparities in the definition, measurement or conversion of oil supply and oil demand data.”

SOURCE: British Petroleum (Annual); IMF and U.S. Department of Commerce through McGraw-Hill (Online)..

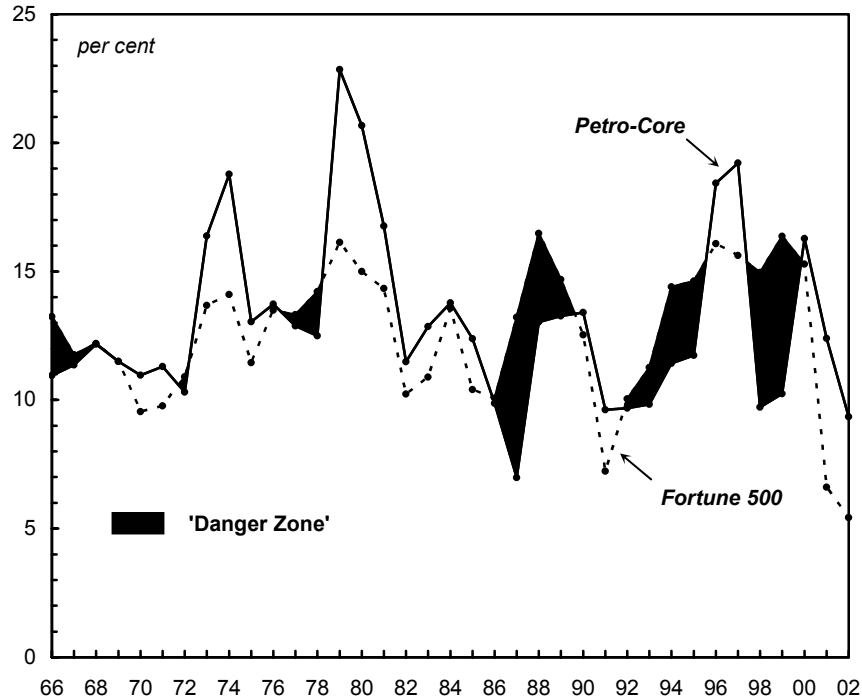

FIGURE 12 Return on Equity: The Petro-Core* versus the Fortune 500

* British Petroleum (BP-Amoco since 1998), Chevron (till 2000), Exxon (ExxonMobil since 1999), Mobil (till 1998), Royal-Dutch/Shell and Texaco (till 2000). Company changes are due to merger.

NOTE: Until 1993, the Fortune 500 list included only industrial corporations (firms deriving at least half their sales revenues from manufacturing or mining). From 1994 onward, the list includes all corporations. For 1992-3, data for Fortune 500 companies are reported without SFAS 106 special charges.

SOURCE: *Fortune*; Standard & Poor's *Compustat*.

דפוסי מלחמות הנפט

1. כל המלחמות במזרח-התיכון פרצו בעקבות הופעתו של 'אזור סכנה'. כלומר, כל המלחמות פרצו לאחר נפילה בשיעור-הרווח הדיפרנציאלי של קבוצות הנפט המובילות ביחס לזה של 'הכלכלה-הגדולה'.
2. כל קונפליקט צבאי במזרח-התיכון שיפר באורח משמעותי את שיעור-הרווח הדיפרנציאלי של קבוצות הנפט המובילות. בעקבות כל מלחמות-הנפט במזרח-התיכון הופיעו שיעורי-רווח דיפרנציאליים חיוביים.
3. להוציא מקרה אחד, מעולם לא הצליחו קבוצות הנפט המובילות 'להכות את הממוצע', מבלי שהתחוללה קודם לכן 'מלחמת נפט' במזרח-התיכון.

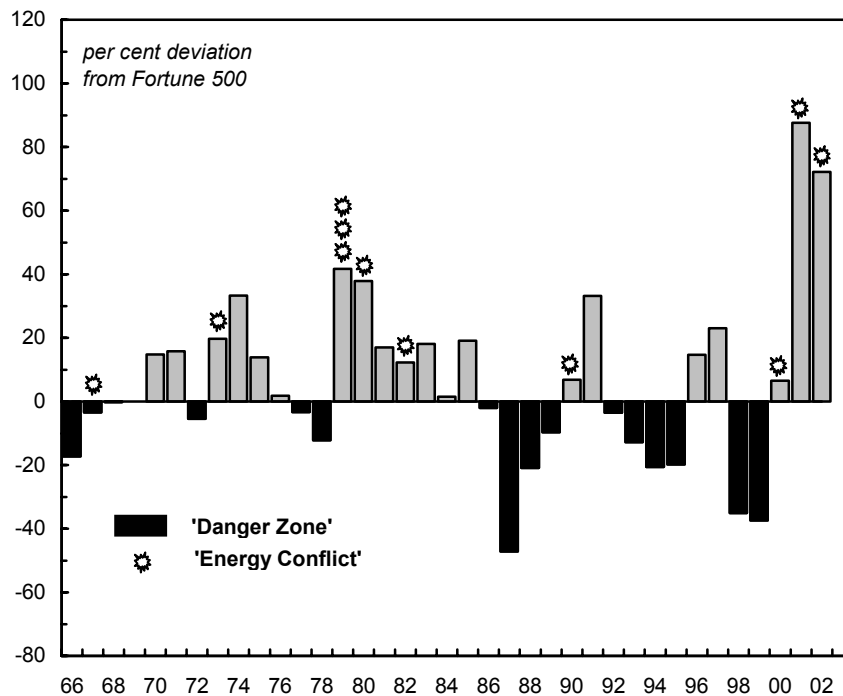

FIGURE 13 The Petro-Core's Differential Accumulation and Middle East 'Energy Conflicts'

* British Petroleum (BP-Amoco since 1998), Chevron (till 2000), Exxon (ExxonMobil since 1999), Mobil (till 1998), Royal-Dutch/Shell and Texaco (till 2000). Company changes are due to merger.

NOTE: Until 1993, the Fortune 500 list included only industrial corporations (firms deriving at least half their sales revenues from manufacturing or mining). From 1994 onward, the list includes all corporations. For 1992-3, data for Fortune 500 companies are reported without SFAS 106 special charges.

SOURCE: *Fortune*; Standard & Poor's *Compustat*.

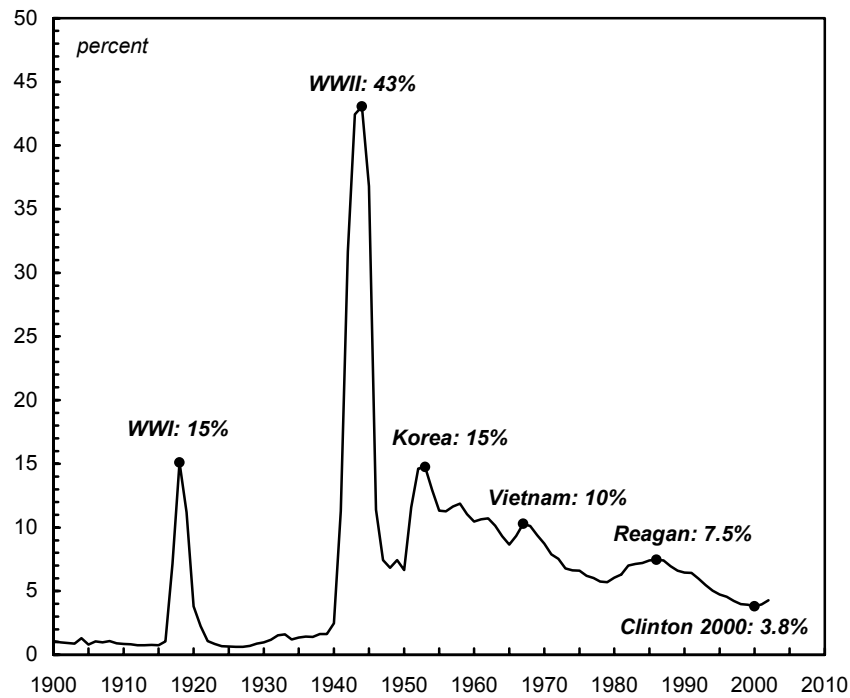

FIGURE 14 U.S. Military Spending as a Share of GDP

SOURCE: Nils Petter Gleditsch, *The Peace Dividend* (Amsterdam and New York: Elsevier, 1996); U.S. Department of Commerce through *WEFA* (series codes: GDP for GDP; GFML for military spending).

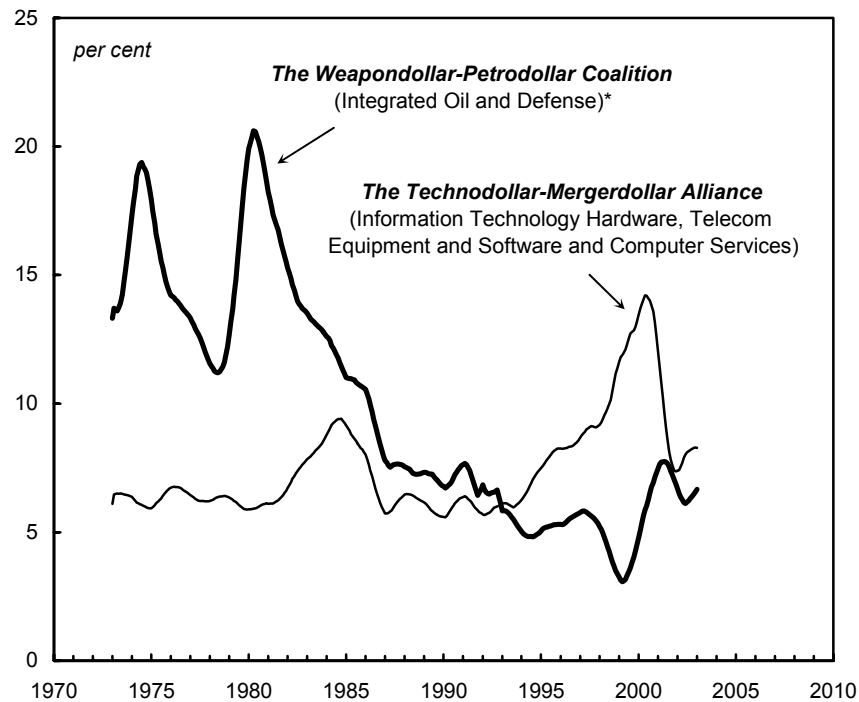

FIGURE 15 Shares of Global Net Corporate Profit

NOTE: Net profit is computed by dividing market value by the price/earning ratio. Series denote monthly data smoothed as 12-month moving averages.

SOURCE: *Datastream* (series codes TOTMKWD for world total; OILINWD for integrated oil; DEFENWD for defense; INFOHWD for information technology hardware; TELEQWD for telecom equipment; SFTCSWD for software and computer services).